

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เป็นลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. สํารวจรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัยและกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ของราชการ งานวิจัยและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานของสภาผู้ปกครองและครูแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อกำหนดจำนวนสมาคมผู้ปกครองและครูที่ใช้ในการวิจัย

2. จากข้อ 1. ได้จำนวนสมาคมผู้ปกครองและครูที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 10 สมาคม

2.2 สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 26 สมาคม

2.3 สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 3 สมาคม

2.4 สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

จำนวน 12 สมาคม

รวมสมาคมผู้ปกครองและครูที่ใช้ผู้มั่วตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 51 สมาคม (ดูภาคผนวก ข)

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู ครูและกลุ่มผู้ปกครอง โดยมีจำนวนและวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในตำแหน่งนายกสมาคม เลขาธิการหรือเลขานุการ และเหรัญญิก ตำแหน่งละ 1 คน รวมเป็น 3 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากสมาคมฯ ทั้ง 51 สมาคม ได้จำนวนรวม 153 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากสมาคมฯ 51 สมาคม ๆ ละ 3 คน ด้วยวิธีจับฉลากชั้นเรียนในโรงเรียนได้ 3 ชั้น แล้วใช้ครูประจำชั้นของชั้นเรียนนั้น ๆ ได้จำนวนรวม 153 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเท่ากับจำนวนครูจากสมาคมทั้ง 51 สมาคม ๆ ละ 3 คน ด้วยวิธีจับฉลากเลขที่นักเรียนในชั้นเรียนที่สุ่มตัวอย่างครูประจำชั้นได้ตามข้อ 3.2 ได้จำนวนรวม 153 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 459 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. การวางแผนในการสร้างแบบสอบถาม

1.1 ศึกษารวบรวมความรู้จากเอกสาร วารสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ของราชการ วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนประถมศึกษา วัตถุประสงค์ของสมาคมฯ ขอบบังคับต่าง ๆ ความพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485

1.2 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิทยานิพนธ์ของ สุวัฒนา ภวภูตานนท์ (2515 : 87,92,94) ซึ่งศึกษาเรื่อง บทบาทและปัญหาของสมาคมผู้ปกครองและ

ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพระนครและธนบุรี วรรัตน์ วรณเลิศลักษณ์ (2519 : 162-165) ศึกษา เรื่อง บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ไพฑูรย์ ทอทูน (2526 : 102-111) ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา เบ็ญยง ศิริรังสรรค์กุล (2527 : 131-138) ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนและครู เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก และจิระศักดิ์ ศักดิ์พิธิษฐ์ (2528 : 214-226) ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของพระสงฆ์และครู เกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาที่วัดให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในวัด เขตกรุง เทพมหานคร

2. การสร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว

2.1 นำข้อมูลจากการศึกษาในข้อ 1 สร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว

โดยแบ่ง เป็น 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 ใช้สำหรับกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู มี 3 คนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ มีลักษณะ เป็นแบบ
เลือกตอบและ เติมข้อความ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครอง
และครู มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประ เหมินค่า

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของ
สมาคมผู้ปกครองและครู มีลักษณะ เป็นแบบ
ปลาย เปิด

ชุดที่ 2 ใช้สำหรับครู และผู้ปกครอง มี 3 คน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ มีลักษณะ เป็นแบบ
เลือกตอบและ เติมข้อความ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความต้องการใน
การปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครู มี
ลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประ เหมินค่า

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของ
สมาคมผู้ปกครองและครู มีลักษณะ เป็นแบบ
ปลาย เปิด

2.2 นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน
(ดูภาคผนวก ก) ตรวจสอบความครอบคลุมของ เนื้อหาและการใช้สำนวนภาษา แล้วนำ
มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอนี้ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู
ครู และผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ 4 คน รวม 12 คน คือ กรรมการสมาคม
ผู้ปกครองและครูที่นอกเหนือจากตำแหน่งนายกสมาคม เลขานุการหรือเลขานุการ และ
เหรียญิก ครูจากชั้นเรียนที่ไม่ถูกสุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองตาม เลขที่นักเรียนที่ไม่ถูกสุ่มตัวอย่าง
โดยกลุ่มต่าง ๆ นี้พิจารณาเลือกจากสมาคมผู้ปกครองและครูและโรงเรียนจากโรงเรียน
4 สังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องในการใช้สำนวนภาษาและความ
ครอบคลุม เนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุด
คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามใช้สำหรับกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู
แบ่งออกเป็น 3 คน คือ

ตอนที่ 1 มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบและ เติมข้อความ ใช้ถาม
เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่
ตำแหน่งของผู้ตอบ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา
และระยะเวลาการทำงานในสมาคมผู้ปกครองและครู

ตอนที่ 2 มีลักษณะ เป็นแบบขาคระส่วนประ เหมินค่า ใช้ถาม เกี่ยวกับ
การปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครู แบ่ง เป็น
5 ด้าน คือ

1. ด้านการ เรียนการสอน	12 ข้อ
2. ด้านกิจกรรมพิเศษ	7 ข้อ
3. ด้านการให้สวัสดิการ	13 ข้อ
4. ด้านการให้ค่าปรึกษา	4 ข้อ
5. ด้านการ เป็นสื่อกลาง ระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครอง	5 ข้อ

แต่ละข้อคำถามได้กำหนดให้ เลือกตอบ เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติ เป็นประจำหรือ เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น โดยมีความสำคัญและมีประโยชน์มาก ปฏิบัติน้อย และไม่ได้ปฏิบัติ

ตอนที่ 3 มีลักษณะ เป็นแบบปลายเปิด ใช้ถามปัญหาในการ การปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครูแต่ละด้าน จำนวน 5 ข้อ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามใช้สำหรับครูและผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 มีลักษณะ เป็นแบบ เลือกตอบและเติมข้อความ ใช้คำถาม เกี่ยวกับ สถานภาพผู้ตอบจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ จำนวนบุตรหรือผู้อยู่ในอุปการะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ใช้ถาม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความต้องการในการปฏิบัติงานของ สมาคมผู้ปกครองและครู โดยแบ่ง เป็น 5 ด้าน เหมือนชุด ที่ 1 แต่ละข้อคำถามได้กำหนดให้ เลือกตอบ 3 ระดับ คือ การปฏิบัติงาน ใช้ เช่นเดียวกับชุดที่ 1 ส่วนความต้องการ มี 3 ระดับ ได้แก่ ควรปฏิบัติ ควรปฏิบัติแต่ไม่ต้องการ และไม่ควรมิปฏิบัติ

ตอนที่ 3 มีลักษณะ เป็นแบบปลายเปิด ใช้ถาม เช่นเดียวกับชุดที่ 1

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการ เป็นลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัด ของโรงเรียนที่มีสมาคมผู้ปกครองและครูที่เป็นประชากรในการวิจัยด้วยตนเอง ดังนี้

- 1.1 เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา เอกชน
- 1.2 ผู้อำนวยการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- 1.3 ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 1.4 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.5 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
- 1.6 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานข้อ 1.1, 1.2 และ 1.3 ได้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงหัวหน้าสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดให้แก่ผู้วิจัย

2. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือถึงหัวหน้าสถานศึกษา นายกสมาคมฯ ครู และผู้ปกครอง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยเดินทางไปแจกแบบสอบถามและรอรับคืนด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งขอให้ทางโรงเรียนจัดส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วทางไปรษณีย์คืนผู้วิจัย โดยผู้วิจัยจัดซองคิดแถมบ่งจำหน่ายถึงผู้วิจัยให้ไว้ด้วย

การ เก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มดำเนินการ เดือน เมษายน ถึง เดือนกันยายน พ.ศ.2532 จากแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 459 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่ตอบแล้วกลับคืน จำนวน 420 ชุด คิด เป็นร้อยละ 91.50

การ เก็บรวบรวมข้อมูลพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพอสรุปได้ดังนี้

1. แบบสอบถามจากกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู โดยเฉพาะตำแหน่งนายกสมาคมได้รับคืนล่าช้า ผู้วิจัยต้องเดินทางไปรับและคิดค่ออยู่บ่อย ๆ จึงได้รับซึ่งพบว่านายกสมาคมผู้ปกครองและครูบางท่านมีงานมากไม่มีเวลาตอบ

2. แบบสอบถามที่ส่งคืนทางไปรษณีย์ของบางโรงเรียนไม่ถึงผู้วิจัย ซึ่งเมื่อผู้วิจัยไปติดต่อขอรับคืนก็พบว่า ทางโรงเรียนส่งคืนแล้วจึงได้แก้ปัญหาด้วยการแจกแบบสอบถาม เก็บข้อมูลใหม่

3. ผู้ตอบแบบสอบถามบางคนให้ความคิดเห็นต่อการวิจัยที่ใช้แบบสอบถามว่ามีมากมักจะต้องคอยอยู่เสมอทำให้บางครั้งคอย โดยอ่านแบบสอบถามอย่างรวดเร็วซึ่งอาจจะทำให้ได้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้และได้พบว่าบางโรงเรียน เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วไม่ให้ความสนใจในการตอบเท่าที่ควร ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาด้วยการชี้แจงความสำคัญและประโยชน์จากการวิจัยอยู่เสมอ ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามทั้งหมดที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าต่าง ๆ ทางสถิติ โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 ที่ได้จากกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ วิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ และนำเสนอผลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครู โดยกำหนดค่าคะแนนระดับการปฏิบัติ 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำหรือ เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น ซึ่งต้องมีความสำคัญและ เป็นประโยชน์อย่างมาก

คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อย

คะแนน 0 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติ

จากนั้นนำไปหาความถี่ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลในรูปตารางประกอบคำอธิบาย โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.00 หมายถึง การปฏิบัติ เป็นประจำหรือมีการปฏิบัติ เป็น
ครั้งคราวตามความจำเป็นโดยมีความสำคัญ
และมีประโยชน์อย่างมาก

ค่าเฉลี่ย 0.51 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.50 หมายถึง ไม่มีหรือเกือบไม่มีการปฏิบัติ

แบบสอบถามชุดที่ 2 ที่ได้จากครูและผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ วิเคราะห์เหมือนชุดที่ 1

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความต้องการในการปฏิบัติงานของ
สมาคมผู้ปกครองและครู โดยกำหนดค่าคะแนนระดับการปฏิบัติ เป็น
3 ระดับ และความหมาย เช่นเดียวกับชุดที่ 1 ส่วนความต้องการ
ได้กำหนดค่าคะแนนระดับความต้องการ เป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 2 หมายถึง ควรปฏิบัติมาก

คะแนน 1 หมายถึง ควรปฏิบัติแต่ไม่ต้องมาก

คะแนน 0 หมายถึง ไม่ต้องปฏิบัติ

จากนั้นนำไปหาความถี่ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลในรูป
ตารางประกอบคำอธิบาย สำหรับความต้องการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.00 หมายถึง ควรปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ย 0.51 - 1.50 หมายถึง ควรปฏิบัติแต่ไม่ต้องมาก

ค่าเฉลี่ย 0.00 - 0.50 หมายถึง ไม่ต้องปฏิบัติหรือ เกือบไม่ต้องปฏิบัติ

การเปรียบเทียบข้อมูล วิเคราะห์ดังนี้

1. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครู จากการรับรู้ของกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู ครู และผู้ปกครอง วิเคราะห์ความแปรปรวนและเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

2. เปรียบเทียบความต้องการของครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครู วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที

สำหรับข้อมูลในตอนที่ 3 จากคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครูในแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด วิเคราะห์เป็นค่าความถี่ และจัดหมวดหมู่เนื้อหา และเสนอผลในรูปตาราง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย